

Za Evou Havlovou

Velikonoční týden letošního roku přinesl smutnou zprávu všem slavistům a indoeuropeistům: dne 2. dubna 2010 zemřela vynikající reprezentantka české etymologické školy PhDr. Eva Havlová, CSc.

Narodila se 5. července 1929 v Opavě, odkud se rodina odstěhovala, aby unikla nacistické okupaci Sudet. Městem jejího pobytu se až do konce života stalo Brno, které si zamilovala a s jehož okolím se důvěrně seznámila na pravidelných pěších túrách. V Brně studovala na filozofické fakultě Masarykovy univerzity klasickou filologii a ruštinu. Zájem o původ slov ji přivedl do semináře prof. Václava Machka; za studií se stala jeho nadšenou žákyní, posléze asistentkou a kritickou pokračovatelkou.

Již ve své kandidátské disertační práci *Názvy pro věk a věčnost v indoevropských jazycích* uplatnila zásadu, že etymologické zkoumání se musí zabývat nejen hláskovou podobou slov, ale i jejich sémantikou a historickými okolnostmi, v nichž slova vznikala a žila.

Pod vedením prof. Machka začala pracovat na přípravě *Etymologického slovníku slovanských jazyků*, který měl navázat na Bernekerův nedokončený *Slavisches etymologisches Wörterbuch*, a začínal tedy písmenem N-. Od r. 1981 byla řešitelkou tohoto úkolu a vedoucí etymologického oddělení. Vinou politicko-administrativních opatření tento slovník zůstal v rukopise, vyšly z něho v časopise *Slavia* jen vybrané kapitoly s názvem *Z materiálů Etymologického slovníku slovanských jazyků* (viz Soupis prací Evy Havlové v SPFFBU A 47, 1999, s. 189–193 a Dodatek k soupisu, *Linguistica Brunensia* 57, 2009, s. 201–203).

Eva Havlová je autorkou řady studií z indoevropské a slovanské etymologie, zevrubně recenzovala práce z těchto oborů; početné jsou i její články popularizační. Významnou část svého pracovního úsilí věnovala redigování prací kolektivních a zejména etymologických slovníků. Její péčí (spolu s Antonínem Mátlem) vyšlo druhé vydání Machkova *Etymologického slovníku jazyka českého* (1968), malotirážní sborník *Etymologica Brunensia* (1978) a další díla. Do posledních dnů svého života pracovala na přípravě vydání rukopisného díla neprávem téměř zapomenutého českého etymologa Antona Matzenauera (1823 – 1893) *Beiträge zur Kunde der altpreussischen Sprache*. Toto dílo vyjde jako 8. svazek řady *Studia etymologica Brunensia* ještě v tomto roce.

Významné místo v kolektivních dílech, jimž Eva Havlová věnovala velké úsilí, zaujímá *Etymologický slovník jazyka staroslověnského*, který iniciovala, k němuž vypracovala metodické zásady a až do roku 1994 byla jeho hlavní redaktorkou. V práci na tomto slovníku pokračovala jako autorka hesel a pečlivá členka redakční rady. Kromě toho odborně vedla mladou generaci, která přicházela po studiích na etymologické pracoviště; byla náročnou školitelkou, která mladé aspiranty neustále upozorňovala na úskalí tohoto obtížného oboru. Vychovala tak další generaci etymologů, kteří v započaté práci pokračují.

Těsně před dokončením (chybí rejstříky a úvod) zůstala její historicko-etymologická studie *České názvy savců*, na níž spolupracovala se zoologem doc. Janem Zejđou. Tomuto tématu se věnovala dr. Havlová s láskou řadu let; její kolegové učiní vše, co je třeba, aby i toto dílo vyšlo v tomto roce tiskem.

Eva Havlová byla nejen vynikající vědkyně, ale i vstřícná a laskavá žena s přirozenou autoritou. Byla ochotná kdykoliv přerušit svou práci a věnovat pozornost dotazům, s nimiž jsme se na ni obraceli. Její postřehy a poznámky k daným problémům byly vždy velmi cenné a instruktivní. Měli jsme ji rádi a bude nám chybět.

Žofie Šarapatková

